

Padomju saimniecības «Burtnieki» direktors

Arvīds Rihters

Valmieras bibliotēkas organizētais novadpētniecības konkurss

«Nozīmīgas personības vietējās teritorijas saimnieciskajā attīstībā laika periodā no 1945.-1991.gadam»

Padomju saimniecības «Burtnieki» izveidošanas vēsture

- 1920. gada agrārās reformas laikā Burtnieku pilsmuiža (*Schloß-Burtneck*) tika sadalīta 33 vienībās 1474 ha kopplatībā, tās centru iznomājot Latvijas agronomu biedrībai priekšzīmīgas saimniecības ierīkošanai.
- 1931. gada 21. septembrī Centrālā Zemes ierīcības komiteja Burtnieku muižu nodeva Latvijas Agronomu biedrības īpašumā. Burtniekos atver divgadīgo lauksaimniecības skolu zemnieku bērniem.
- 1940. gadā Padomju Savienība okupē Latviju. Darbību pārtrauc visas sabiedriskās organizācijas, kas nepakļaujas komunistiskās partijas kontrolei. Darbu pārtrauc arī Latvijas Agronomu biedrība.

1941. gada februārī uz Latvijas agronomu biedrības saimniecības bāzes tiek izveidota padomju saimniecība “Burtnieki”.

Sākumā tā bija neliela. Zemes kopplatība sasniedza tikai 548 ha.

- 1941. gada 4. jūlijā , otrā pasaules kara laikā , padomju saimniecību likvidē.
- 1944. gada septembrī Sarkanās armijas pārspēka nomākta, vācu armija atkāpjas. Atkāpjoties vācieši nodedzina bijušo lauksaimniecības skolas ēku – Burtnieku muižu. Lauksaimniecības inventārs tiek izvazāts un lopi izklīdināti.
- 1944. gada 9. oktobrī padomju saimniecības «Burtnieki» darbība atjaunojas.
- Plānveidīgu darbību saimniecība uzsāk 1945. gadā.

Padomju saimniecībā 1945. gada sākumā bija tikai 73 govslopi, tajā skaitā 63 slaucamās govīs jeb 7,3 govslopi uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes. Bez tam saimniecībā bija 8 zirgi, viena sivēnmāte, viens kuilis un 14 dējējvistas. Saimniecības zemes kopplatība bija 1124 ha. Lauksaimnieciski izmantojamās zeme- 1013 ha, bet aramzeme tikai 324 ha.

Saimniecības vadītāji

- Pēc kara saimniecības vadību uzņēmās Burtnieku lauksaimniecības skolas skolotājs Eduards Zaļums, kuru vēlāk atbrīvoja, jo viņš neprata krievu valodu vai varbūt arī negribēja strādāt pēc jaunās varas prasībām.
- Pēc Padomju saimniecību ministrijas pavēles ar 1945. gada 11. novembri Burtnieku padomju saimniecībā par direktoru sāka strādāt demobilizētais Sarkanarmijas virsnieks ukraiņis Viktors Morguns.
- 1948. gadā direktoru V. Morgunu, kā pieredzes bagātu saimniecības vadītāju, pārceļ uz ministriju.
- 1948. gadā par direktoru sāka strādāt lopkopības speciālists, atvaļināts Sarkanarmijas majors Grigorijs Orlovs. Direktors Orlovs nodaļu pārvaldniekus un galvenos speciālistus parasti izvēlējās no demobilizēto padomju armijnieku vidus.

- 1954. gadā direktora Orlovu nomaina Pēteris Vilisters.
- 1955. gada 6. augustā ministrija par direktoru iecēla bijušo ministrijas graudkopības pārvaldes priekšnieku Ivanu Gološčapovu.
- 1957. - 1974. g. par saimniecības direktoru strādā Arvīds Rihters.
 - No 1971. gada 26. janvāra saimniecības vēsturiskais nosaukums ir «Ar Oktobra Revolūcijas Ordeni apbalvotā padomju saimniecība "BURTNIEKI"».
- 1974. gadā par saimniecības direktoru sāk strādāt galvenais zootehniķis Laimonis Zālītis.
 - No 1989. gada 1. jūnija saimniecības nosaukums ir «Valsts zirgaudzētava "BURTNIEKI"»
- 1991. gadā par saimniecības direktoru sāk strādāt zirgkopības zootehniķis Jānis Jurašs.
 - 1992. gada 13. martā uz saimniecības bāzes tiek izveidota Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "ZIRGAUDZĒTAVA BURTNIEKI".

Arvīds Rihters

padomju saimniecības «Burtnieki» direktors no 1957. līdz 1974. gadam.

«Tajā pašā gadā (1957.) vecais direktors J. Gološčapovs aiziet pensijā un par padomju saimniecības direktoru ieceļ b. Rihteru. Daudz kas bija jādara, lai saliedētu un disciplinētu kolektīvu un nostādītu uz kājām paputējušo saimniecību. Varēja jau rīkoties bargi un diktatoriski, tā bija darījuši daudzi, bet retam bija sekmējies. Biedrs Rihters domāja iet citu ceļu. Viņa uzskats bija, ka vadītājam jābūt ar stingru roku un atsaucīgu sirdi. Bargums vien nelīdzēs, ja cilvēki nejutīs, ka viņiem vēl labu, ka domā ne tikai par saimniecības attīstību, bet arī par darbinieku labklājību.»

(S. Krasts «Burtniekos prot strādāt un atpūsties», laikr. "Druva" Nr.12., 15.06.1959.)

Arvīds Rihters dzimis 1914. gada 3. janvārī Grīvas pilsētā bijušajā Ilūkstes apriņķī veterinārārsta ģimenē.

- Pēc vietējās pamatskolas beigšanas Arvīds iestājās Cesvaines valsts ģimnāzijā, kuru beidza 1931. gadā. Viņa klases biedri bija aktieris Kārlis Sebris un ķirurgs Ēvalds Ezerietis. Aktīvā, radošā atmosfēra attīsta arī A. Rihtera spējas-viņš ir muzikāli apdāvināts vienlīdz labi spēlējot klavieres un futbolu.
- Ģimene sekmēja zēna interešu vispusību un zināšanu padziļināšanu dažādās jomās. Būdams muzikāli apdāvināts, viņš apguva klavierspēli. Profesijas izvēli tomēr ietekmēja tēva dziļās zināšanas un prasmes veterinārijā, tādēļ Arvīds Rihters 1931. gadā iestājās Latvijas Universitātes veterinārmedicīnas fakultātē, kuru beidza 1939. gadā, iegūstot veterinārārsta grādu.
- Sekoja dienests Latvijas armijā, jātnieku pulkā.

Pirmā darba vieta bija Ventspils apriņķa veterinārajā iecirknī, pēc tam Madonas apriņķa Gulbenes iecirknī, kur nostrādāja līdz 1944.gadam.

- Ar Zemkopības ministrijas Veterinārā departamenta rīkojumu Arvīds Rihters tika mobilizēts kā vetārsts vācu armijas latviešu daļā.
- 1945. gadā pēc Vācijas kapitulācijas viņš nonāca filtrācijas nometnē Karēlijā, no kuras tika atbrīvots 1946. gadā.
- Atgriezies Latvijā, viņš uzsāka darbu Bauskas apriņķa Iecavas veterinārajā iecirknī.
- 1948. gadā tika iecelts par Bauskas apriņķa (vēlāk rajona) galveno vetārstu. Paralēli darbam daudz sportoja, bija Bauskas rajona futbola izlases komandā.
- 1953. gadā A.Rihteru kā politiski neuzticamu atbrīvoja no Bauskas apriņķa galvenā vetārsta amata.
- 1953. gada decembrī Padomju Saimniecību ministrija iecēla Arvīdu Rihteru par galveno vetārstu Valmieras rajona padomju saimniecībā „Burtnieki”.

1957.gadā A.Rihteru ieceļ par padomju saimniecības «Burtnieki» direktoru.

Direktors Arvīds Rihters savā darba kabinetā.

A. Rihtera darbības laikā padomju saimniecība „Burtnieki” kļuva par lielu daudznozaru saimniecību

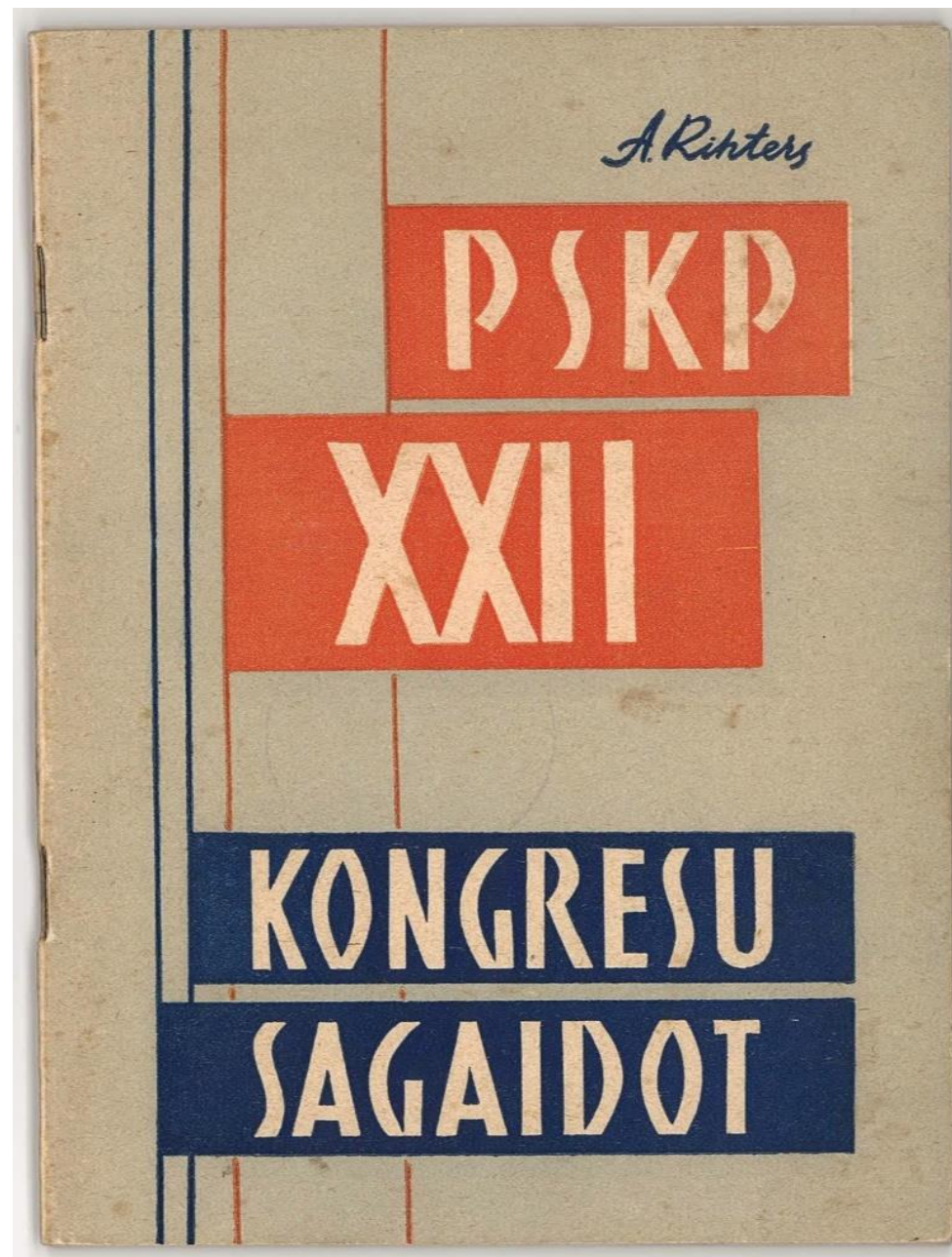
- Burtnieku saimniecība izvērta darbu piena ražošanā un Latvijas brūno lopu audzēšanā. Saimniecība tika piešķirts Latvijas brūno lopu audzētavas nosaukums.
- Sasniegumi cūkkopībā nodrošināja Landrasa šķirnes cūku audzētavas nosaukumu.
- Tika ielikti pamati Latvijas braucamo šķirnes zirgu audzēšanai, to izkopšanai un skaita palielināšanai.

A. Rihters (pirmajā rindā 4. no labās) kopā ar mehāniskās darbnīcas kolektīvu, aizvadot pensijā kalēju Smirnovu (1960. g)

A.Rihters ir autors informatīvajam bukletam par padomju saimniecības «Burtnieki» sasniegumiem. Izdots «Latvijas valsts izdevniecībā» Rīgā, 1961. gadā.

*«Padomju saimniecība
«Burtnieki» pēdējos gados ir
strauji attīstījusies un kāpinājusi
ražošanu, ierindojoties Valmieras
rajona un arī mūsu republikas
labāko saimniecību skaitā»
(A.Rihters)*

1971. gadā padomju saimniecība tiek apbalvota ar Oktobra Revolūcijas ordeni.

No PSRS Augstākās Padomes Prezidija

DEKRĒTA

par Latvijas PSR kolhozu un
padomju saimniecību
apbalvošanu ar PSRS ordeņiem

Par lieliem panākumiem lauksaimnieciskās ražošanas attīstīšanā un piegādu plāna izpildē zemkopības un lopkopības produktu pārdošanā valstij **a p b a l v o t:**

AR OKTOBRA REVOLŪCIJAS ORDENI

Valmieras rajona Burtnieku padomju saimniecību.

PSRS Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs
N. PODGORNIJS

PSRS Augstākās Padomes Prezidija sekretārs
M. GEORGADZE

Maskavā, Kremli

Priecīgs noskaņojums

Ar lielu prieku saņēmām ziņu, ka mūsu sēvhozam piešķirts augsts valdības apbalvojums — Oktobra Revolūcijas ordenis. Visiem ir pacīlāts noskaņojums, radusies divkārša apņēmība strādāt vēl labāk.

Uzskatām, ka apbalvojums kolektīvam ir liels avanss. Tas mums liek vēlreiz principiāli novērtēt savu darbu, atrast un likt lietā jaunas rezerves vēl straujākam saimniecības uzplaukumam.

Darīsim visu iespējamo, lai lielo atzinību godam attaisnotu.

A. Rihters,

Burtnieku padomju saimniecības direktors

«Par Rihtera veikumu runā PSRS Tautsaimniecības sasniegumu izstādes sudraba medaļa un I pakāpes Diploms, Darba Sarkanā karoga ordenis, Ļeņina jubilejas medaļa, medaļa «Par varonīgu darbu», pašdarbnieku un sportistu cildinājumi. Arī saimniecībai piešķirtais Oktobra Revolūcijas ordenis ir Arvīda Rihtera darba daļa».(L. Zālītis)

(«Ne atlaides sev, ne mieru...», laikr. «Liesma», 06.11.1984.)

Direktora Arvīda Rihtera sirdslieta visu mūžu bija kultūras darba organizēšana, attīstīšana un pilnveidošana.

- Pateicoties A. Rihtera iniciatīvai un neatlaidībai, 1969. gadā tika uzcelts viens no pirmajiem republikas lauku kultūras un sporta namiem.
- Ar labiem panākumiem darbojās jauktais koris, kura pirmais diriģents bija pats A. Rihters.
- Tika nodibināts pūtēju orķestris un estrādes ansambļi, deju kolektīvi jauniešiem un vecākajai paaudzei.

Burtņieku ciema koris, diriģents A.Rihters (1957.g.)

„ Es atceros, ka, vadot Burtnieku deju kolektīvu, mums nebija pianista, tādēļ lūdzām Arvīdu Rihteru spēlēt deju mēģinājumos. Viņš neatteica un nāca pat vēlās vakara stundās uz saimniecības kultūras namu uz kolektīva mēģinājumiem.

Saimniecības vetārsta, vēlāk direktora, Arvīda Rihtera laikā burtniecieši, būdami aktīvi pašdarbnieki, pagastā noorganizēja pašdarbnieku dramatisko kolektīvu. Tika iestudētas vairākas lugas: R. Blaumaņa „Zagli” un „Skroderdienas Silmačos”, H. Vuolijoki „Justīne”, D. Slobodskaja „Sieviešu klosteris”, K. Finna „Vecais nelga” u.c. Kā konsultanti un režisori tika aicināti no Valmieras P. Lūcis, L. Noreiko, E. Zabis. Transportu deva saimniecība. ”

(Velta Vītola - deju kolektīva vadītāja)

Vidējās paaudzes deju kolektīvs (70.gadi).
Vadītāja V. Vītola, pianists - A. Rihters

„Pazinu Arvīdu Rihteru kā vienmēr darbīgu cilvēku, enerģijas pilnu, ne reizes negribīgu vai saīgušu. Pats viņš radīja sabiedrību ap sevi, pats visur piedalījās. Atnācis uz Burtniekiem, nodibināja kori, mācīja to, diriģēja vairākus gadus. Tam sekoja ilgs laiks kora rindās- sākumā tenoros, vēlāk basos. Būdams arī tikai korists, tomēr bija allaž aktīvs- raudzījās, lai katrs kolektīva loceklis savu uzdevumu pildītu apzinīgi. A. Rihters ir uzrakstījis dziesmu, veltītu Burtniekiem. Tekstu dziesmai sacerējusi burtnieciete Ruta Roķe. Dažus gadus Arvīds Rihters braukāja uz Rīgu, kur dziedāja sovhozu direktoru ansablī. Burtnieku saimniecības sākumgados spēlēja klavieres vai akordeonu vietējā estrādes orķestrī. Un tā katru dienu- no tiešā darba uz citiem pienākumiem, uz mūziku, kas neapšaubāmi viņam palīdzēja dzīvot, bija sirdij tuva un tīkamā.”

(Ilga Liepiņa - Burtnieku jauktā kora diriģente)

Burtnieku jauktā kora koncerts 1958. gada 12. aprīlī
Tautas namā «Arkādijā».

Diriģents - A. Rihters, koncertmeistare I. Liepiņa.

A. Rihters uzrakstīja dziesmu, veltītu Burtniekiem.

Teksta autore- burtnieciete Ruta Roķe.

Burtnieka ūdeņos.

1. Ezers zāle saules rietā, putu ziedos sudrabs vīts. Lai kur
skatos tāle zilgā, kaiju spārnos nemiers, dzīve. Zilas tāles kalni,
buras, spēskur rodas vējus veikt? Sirmās Burtnieka saiti jūti- rakam
tāru dāiki sveikt.

2. Jahta strauja kaijai līdzi
viļņu kalniem pāri trauc,
Sasnigt steidz ziedu līci
Kur jau draugu dziesma sauc

3. Plūca dzelmes ziedu košu
Kas kā balta pērle mirdz,
Draugam krastā viņu došu,
Skanēs dziesmu, kad no sirds

4. Vēja plūsma raisa buras,
Tās kā kokles stīgas skan,
Pārbraukt spētu tālas jūras,
Bet šie krasti dārgi man.

BURTNIEKA ŪDEŅOS

Ezers zvīlo saules rietā,
Putu ziedos sudrabs vīts,
Lai kur skatos-tāle zilga,
Kaiju spārnos nemiers trīc.

Piedz. Zilas tāles, baltas buras,
Spēks, kur rodas vējus veikt?
Sirmais Burtniek, vai tu jūti-
Nākam tavu daili sveikt.

Jahta strauja kaijai līdzi
Viļņu kalniem pāri trauc,
Sasnigt steidz ziedu līci,
Kur jau draugu balsis sauc.

Plūca dzelmes ziedu košu,
Kas kā balta pērle mirdz,
Draugam krastā viņu došu,
Skanēs dziesmas mums no sirds.

Vēja pūsma raisa buras,
Tās kā kokles stīgas skan,
Pārbraukt spētu tālas jūras,
Bet šie krasti dārgi man.

Vispusīgi attīstījās sporta dzīve

Sporta nodarbības bija daudzveidīgas:

- vieglatlētika,
- futbols,
- volejbols,
- burāšana,
- šahs,
- dambrete,
- svarcelšana,
- jātnieku sports.

Startos bija labi panākumi republikas līmenī.

A. Rihters vēro novusa spēli (1966.g.)

„Ar Arvīdu Rihteru sadarbojos fizkultūras laukā kopš 1957.gada, kad mani ievēlēja par saimniecības fizkultūras kolektīva priekšsēdētāju. Ar A. Rihtera atbalstu un līdzdalību izveidojām fizkolektīvu par vienu no labākajiem republikā. Īsā laikā tika uzbūvēts stadions, kurā notika republikas padomju saimniecību 1.un 2.spartakiāde. Tajās Burtnieki izcīnīja attiecīgi 1.un 2.vietu. Burtnieku ezerā notika Vissavienības jauniešu burāšanas sacensības, orgkomitejas priekšsēdētājs bija A. Rihters. Viņš bija arī sporta biedrības „Vārpa” padomes loceklis. Katru gadu tika organizētas saimniecības spartakiādes starp nodaļām un pagasta iestādēm. Par panākumiem sportā „Vārpas” CP mums abiem piešķīra bezmaksas ceļazīmes uz PSRS 2. Tautu spartakiādi. ”

(Anatolijs Kindzulis - A. Rihtera laikabiedrs, sporta dzīves vadītājs)

A. Rihters ne tikai atbalstīja, bet arī pats aktīvi iesaistījās sportiskajās aktivitātēs.

Arvīds Rihters izprata izglītības nozīmi.

- Ne bez grūtībām, tomēr tika panākta astoņgadīgās skolas celtniecība Burtnieku centrā, jo bijušo Ausekļa skolu Izglītības Ministrija pārņēma republikas internātskolas iekārtošanai.
- Burtniekos nostiprinājās latviska kultūrvide, veidojās labestīgas un gaišas cilvēku savstarpējās attiecības gan darbā, gan sadzīvē.

No 1974. gada, būdams pensijā, Arvīds Rihters turpina sabiedriskās aktivitātes.

Viņš ir:

- Burtnieku saimniecības civilās aizsardzības štāba priekšnieks;
- Valmieras rajona komitejas prezidija loceklis - vērīga, prasīga, stipra saikne starp rajona komiteju, saimniecības strādnieku komiteju un ražošanas iecirkņu ļaudīm;
- Burtnieku ciema padomes deputāts;
- izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks;
- kultūras, izglītības un veselības aizsardzības pastāvīgās komisijas loceklis;
- Burtnieku jauktā kora dalībnieks.

No kreisās: A. Rihters-pensionāru kluba «Atvasara» vadītāja vietnieks, literatūrkritiķis Kursītis, saimniecības direktors L. Zālītis. (1978. g.)

Arvīds Rihters un sieva Meta (stāv 2. no kreisās) kopā ar kantora darbiniekiem un saimniecības speciālistiem 1975. gadā pie Burtnieku kultūras nama.

A. Rihters (3. no labās) kopā ar kori Burtnieku parkā 1981. gada jūnijā.

A. Rihters - XX Vispārējo Dziesmu svētku dalībnieks. 1990. gada jūlijā Rīgā.

Ģimene

- Pirmā sieva Marianna ar meitu Marutu emigrēja uz Vāciju, vēlāk dzīvoja ASV.
- Strādājot Bauskā, A. Rihters nodibināja otru ģimeni, kurā izauga sievas Matildes meita Gaida un paša meita Gunta.
- Mūža nogalē, pēc Matildes nāves viņš izveidoja jaunu ģimeni. Ar trešo sievu Metu Rudzīti - Rihteri nodzīvoja kopā 30 gadus, izaudzināja un izskolojās audžudēlu Māri (Metas māšas dēls), kurš vēlāk kļuva par mehanizācijas nozares vadītāju Burtnieku saimniecībā.

ARVĪDS RIHTERS

1914. g. 3. 01. — 1991. g. 29. 11.

29. novembrī pēkšņi pārstāja pukstēt ilggadējā lauksaimniecības speciālista Arvīda Rihtera sirds.

A. Rihters dzimis 1914. gada 3. janvārī Grīvas pilsētā veterinārārsta ģimenē. 1939. gadā beidzis LU veterinārijas fakultāti. Pēc 2. pasaules kara A. Rihteram neizdevās izvairīties no represijām. To sekas nācās izjust arī vēlākos gados. Līdz 1953. gadam strādājis Bauskas rajonā par veterinārārstu. Lielāko savas darbīgās dzīves daļu A. Rihters saistījis ar Burtnieku padomju saimniecību. No 1953. g. līdz 1957. g. strādā saimniecībā par galveno veterinārārstu. 1957. gadā A. Rihters uz-

ņemas Burtnieku padomju saimniecības vadību.

Līdz ar to saimniecībā tiek pārtraukts importēto vadītāju laiks. Blakus lauksaimniecības jautājumu kārtošanaī Rihters savu darbību uzsāk ar jauktā kora izveidošanu. Viņš un viņa koris ir dalībnieks visos dziesmu svētkos gan rajonā, gan republikā. Tiek noorganizēti pūtēju orķestris, fizkolektīvs. 1969. gadā uzcelts viens no pirmajiem rajona lauku kultūras un sporta namiem. Rihtera vadības laikā Burtnieku padomju saimniecība sāk specializēties Latvijas braucamo zirgu šķirnes audzēšanā.

A. Rihters mīlēja darbu, mīlēja dzīvi visā tās daudzveidībā, bija dziesmas, mūzikas un sporta entuziasts un organizators.

Vislabākā piemiņa aizgājējam būs mūsu darbs un savstarpējās attiecības, veidotas pēc tiem augstājiem cilvēciskās ētikas principiem, kuru paraugu mums rādīja Arvīds Rihters.

Valsts zirgaudzētavas «Burtnieki» kolektīvs

Arvīds Rihters mūžības ceļā aiziet 1991. gada 29. novembrī. Apglabāts Burtnieku Jaunajos kapos.

2005. gadā pie A. Rihtera mājas Burtniekos Jaunatnes ielā 17 atklāta piemiņas plāksne.

Izziņas avoti:

- Burtnieku skolu muzeja un pagasta vēstures muzeja materiāli.
- S. Krasts «Burtniekos prot strādāt un atpūsties», laikraksts "Druva" Nr.12., 15.06.1959
- A. Rihters «PSKP XXII kongresu sagaidot», Latvijas Valsts izdevniecība, Rīgā, 1961
- A. Rihters «Priecīgs noskaņojums », laikraksts «Liesma» (Valmiera), Nr.28 ,19.02.1971
- E. Zariņa «Ne atlaides sev, ne mieru...», laikraksts «Liesma»(Valmiera), 06.11.1984
- «Burtnieki - notikumi, atmiņas, cilvēki», Burtnieku pagasta padome, 2008
- L. Zālītis «Burtnieki likteņgriežos», SIA «Lapa», 2000

Informāciju apkopojā
Burtnieku pagasta bibliotēkas vadītāja
Gunta Daļecka 2021